

Brüsszel, 2016.3.4.
COM(2016) 105 final

**A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK,
AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

**A települési szennyvíz kezeléséről szóló 91/271/EGK irányelv végrehajtásának
státuszáról és végrehajtására irányuló (a 17. cikkben előírt) programokról szóló
nyolcadik jelentés**

{SWD(2016) 45 final}

**A települési szennyvíz kezeléséről szóló 91/271/EGK irányelv végrehajtásának
státuszáról és végrehajtására irányuló (a 17. cikkben előírt) programokról szóló
nyolcadik jelentés**

1. Szakpolitikai háttér	2
2. A megfelelés átfogó értékelése	3
2.1. Gyűjtőrendszerek, valamint egyedi vagy más megfelelő rendszerek (3. cikk).....	4
2.2. Másodlagos vagy biológiai kezelés (4. cikk)	4
2.3. Szigorúbb követelményeket kielégítő vagy harmadlagos tisztítás és érzékeny területek (5. cikk)	5
2.4. Nagyvárosok / nagy kibocsátók	8
2.5. Megfelelési tendenciák	8
2.6. Regionális szintű megfelelési információk	9
2.7. További, kihívást jelentő feladatok	10
3. A megfelelést elősegítő intézkedések	11
3.1. Finanszírozási programok	11
3.2. Végrehajtási programok (17. cikk)	11
3.3. Adatkezelés és -terjesztés javítása	14
3.4. Jogi végrehajtás.....	15
4. Munkahelyteremtés és növekedés a vízszolgáltatás-infrastruktúrába történő beruházások segítségével	15
5. Innováció: az erőforrás-hatékonyság és növekedés támogatásának kulcsa	17
6. Következtetések	18

1. Szakpolitikai háttér

Az EU 500 millió lakosa által termelt, össze nem gyűjtött és kezeletlen szennyvíz komoly szennyezés forrása, amely az édesvíz¹ és a tengervíz² minőségét egyaránt érinti, és kockázatot jelent az emberi egészségre és a biodiverzításra.

A települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv³ a települési szennyvíz összegyűjtésére és kezelésére vonatkozó minimumkövetelményeket állapít meg, és egyike az EU vízügyi politikájához kapcsolódó legfontosabb vívmányainak. 1991-es elfogadása óta a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv végrehajtása következtében jelentősen csökkent⁴ a komolyabb szennyező anyagok, mint például a szervesanyag-terhelés és a tápanyagok kibocsátása, amelyek a vizek eutrofizációjának fő kiváltó okai. A végrehajtás azonban korántsem teljes. Egyes, 2004-ben vagy később csatlakozott tagállamoknál jelentős megfelelési hiányosságok mutatkoznak.

A végrehajtás a szennyvíz-infrastruktúra megépítéséhez kapcsolódó pénzügyi és tervezési szempontok miatt jelent kihívást. E kihívások leküzdéséhez az EU a kohéziós alapokból jelentős támogatási összeget különített el (17,8 milliárd EUR-t a 2007–2013-as programozási időszakban, amely még továbbra is módosulhat). Az infrastruktúrába történő beruházások közvetlenül és közvetve egyaránt gazdasági növekedést és a munkahelyteremtést eredményeznek, ezáltal hozzájárulnak a jelenlegi Bizottság egyik fő prioritásához, azaz a foglalkoztatás, a növekedés és a beruházások fellendítéséhez⁵.

E jelentés elsőként összesíti a tagállamok által szolgáltatott, a települési szennyvíz gyűjtésére és kezelésére⁶, valamint a végrehajtási programokra⁷ vonatkozó adatokat. Ez egyértelmű képet ad a megfelelési hiányosságokról és a tagállamoknak e hiányosságok leküzdését célzó intézkedéseiről, valamint a becsült beruházási igényekről és azok ütemezéséről.

A települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelvnek való megfelelés javítására és fenntartására irányuló folyamatos erőfeszítések elengedhetetlenül fontosak, ahogyan azt a 7. környezetvédelmi cselekvési program⁸ is elismerte, amely kimondja, hogy az EU természeti tőkéjének védelme, megőrzése és fejlesztése érdekében a víz-keretirányelv követelményeivel összhangban 2020-ig jelentősen csökkenteni kell az átmeneti, part menti és édesvízre nehezedő terhelés hatását.

A kiváló minőségű csatornázási szolgáltatások témája az uniós polgárokat is foglalkoztatja, ahogyan az a „Right2Water” (a vízhez való jog) című európai polgári kezdeményezésből is kiderül. A Bizottság is elismerte ezt⁹, és vállalta, hogy a felmerülő aggályok kezelése

¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (a továbbiakban: víz-keretirányelv)

² Az Európai Parlament és a Tanács 2008/56/EK irányelve (2008. június 17.) a tengeri környezetvédelmi politika területén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv)

³ A Tanács 91/271/EGK irányelve a települési szennyvíz kezeléséről (a továbbiakban: a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv)

⁴ <http://www.eea.europa.eu/soer-2015/synthesis/report/3-naturalcapital>

⁵ Politikai iránymutatás a következő Bizottság számára: http://ec.europa.eu/index_en.htm

⁶ A települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv 15. cikke.

⁷ A települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv 17. cikke.

⁸ Az 1386/2013/EU határozat 28. pontja.

⁹ COM(2014) 177 final

érdekében lépéseket tesz. E lépések közé tartozik a végrehajtás megerősítése, a vízgazdálkodási adatok kezelése terén mutatkozó átláthatóság javítását célzó intézkedések és az érdekelt felek közötti strukturáltabb párbeszéd¹⁰.

2. A megfelelés átfogó értékelése

A megfelelés értékelése az EEA Reportnetben elérhető, Az adatértékelés módszertana¹¹ című dokumentum alapján történt.

A jelenlegi jelentési gyakorlat keretében mind a 28 tagállam benyújtotta adatait. Ezek az adatok főként a 2012-es évre, kivételes és indokolt esetben a 2011-es évre vonatkoznak (CY, HU és LT).

Csak 25 tagállam adatait értékelték. Az IT és PL által jelentett adatok minősége nem felelt meg. Horvátországra (HR) 2012-ben nem vonatkozott megfelelési kötelezettség.

A 8. végrehajtási jelentés több mint 19 000, 2 000 főt meghaladó lakosságú városra és nagyvárosra (agglomerációkra) vonatkozik, amelyek 495 millió úgynevezett lakosegyenértéknek (LE)¹² megfelelő szennyezést bocsátanak ki. Az előző jelentéshez képest mintegy 100 millió LE-nek megfelelő csökkenés volt tapasztalható, főként CZ, ES, HU és RO esetében az agglomerációk méretének a népszámlálásokból, idegenforgalomból és iparból származó új adatok alapján történő újraszámítása, valamint az IT és PL népességi adatok be nem számítása miatt.

Közel 15 000 város és nagyváros található az EU-t 2004-ig alkotó 15 tagállamban (amelyek a szennyezésterhelés 86%-át teszik ki). A többi város abban a 13 tagállamban található, amely 2004-ben, 2007-ben és 2013-ban csatlakozott az EU-hoz¹³. Ez utóbbi tagállamok (BG, CY, LV, HU, RO, SI és SK) közül több tagállamban található olyan agglomerációk, amelyeknek 2011/2012 utáni határidőket kell betartaniuk, ezért e jelentés nem tartalmaz rájuk vonatkozó értékelést.

Az EU-15 szintjén a megfelelési arányok általában nagyon magasak. Egyéni tagállami szinten meglehetősen gyakori a 95–100% körüli arány. Az eredmények az EU-13-ban sokkal alacsonyabbak, különösen az érzékeny területeken. Jelentős előrelépés volt azonban tapasztalható a legutóbbi jelentés óta (SWD (2013) 298 final).

Az EU-28-ra vonatkozó átfogó eredmények azonban még így is igen magasak, mivel az EU-13 viszonylag kis mértékben (14%-kal) járul hozzá az éves szennyezésterheléshez.

Új megközelítés bevezetése: a megfeleléstől való távolság

¹⁰ http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/followup_actions/citizens_initiative_en.htm

¹¹ Lásd: <http://rod.eionet.europa.eu/obligations/613>.

¹² A települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelvben használt „lakosegyenérték” vagy LE kifejezés valamely falu/város lakosai által termelt, valamint egyéb forrásokból származó, például a nem helyben lakó népesség és az agrár-élelmiszeripar által kibocsátott szerves szennyezést jelenti.

¹³ Az uniós szinten egyértelmű jelentéssel bíró EU-13, EU-15 és EU-28 kifejezéseket akkor is használja a 8. jelentés, ha ezek a végrehajtási számadatok vonatkozásában csak 11, 14 illetve 25 tagállamra vonatkoznak, mivel HR, IT és PL adatainak feldolgozása nem történt meg.

Ahhoz, hogy tágabb képet kapjunk a tagállamoknak a szennyvíz begyűjtésével és kezelésével kapcsolatos céljaikat illetően, e jelentés most először tartalmaz a megfelelően gyűjtött, hálózatba kapcsolt és tisztított szennyvízzel kapcsolatos hiányosságokra vonatkozó értékelést. E megközelítés kiegészíti a hivatalos megfeleléserőtelékelést, amely a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelvből származó jogi kötelezettségeknek való megfelelés értékelésére szolgál. A módszertant és az eredményeket a melléklet¹⁴ tartalmazza, és a következőképpen foglalható össze¹⁵:

Bár még mindig sok munka hiányzik a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelvnek való teljes körű megfeleléshez, sok előrelépés történt, és Európa települési szennyvizének óriási részét a környezetbe való visszaengedés előtt ténylegesen megfelelő tisztításnak vetik alá.

A teljes megfelelés eléréséhez a meglévő hiányosságok leküzdését célzó lépésekre van szükség:

- **11** millió LE-t (**2%**) kell hálózatba kapcsolni és tisztítani, vagy egyedi vagy más megfelelő rendszerekben kezelni;
- **48** millió LE-nek (**9%**) megfelelő, már hálózatba kapcsolt települési szennyvíznek kell másodlagos kezelésben részesülnie; továbbá
- **39** millió LE-nek (**12%**) megfelelő, már hálózatba kapcsolt települési szennyvíznek kell szigorúbb követelményeket kielégítő tisztításban részesülnie.

2.1. Gyűjtőrendszerek, valamint egyedi vagy más megfelelő rendszerek (3. cikk)

A legtöbb tagállam a szennyvíz jelentős részét összegyűjti; a megfelelési arány átlagosan 98% (az előző jelentésben 94% volt). A megfelelési arány 20 tagállam esetében 100%-os. BG kivételével valamennyi tagállam megtartotta vagy javította korábbi eredményeit. A tagállamok közül csak kettőnél tapasztalható 60% alatti megfelelési arány (BG és SI). Még mindig vannak olyan országok, ahol a szennyvizet csak részben gyűjtik össze, egyedi vagy más megfelelő rendszerek (IAS)¹⁶ viszonylag nagy arányban történő (20% feletti) alkalmazásával. Ez a helyzet EL, HU, LV, LT és SK esetében.

2.2. Másodlagos vagy biológiai kezelés (4. cikk)

Az EU-ban a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv rendelkezéseinek megfelelően a szennyvíz 92%-a részesült másodlagos kezelésben, ami az előző jelentéshez képest 10 százalékpontos javulást jelent. 16 tagállam ért el 90-100%-os megfelelést, 5 tagállamnál a megfelelés szintje 50-90% (CY, CZ, ES, FR és PT), 3 tagállam (BG, MT, SI) pedig alacsonyabb szinteket ért el. Bár az EU-13 tagállamok a megfelelési arány tekintetében még mindig sereghajtók (az általános arány 68%), jelentős előrelépés történt az előző jelentéshez képest, amely szerint a szennyvíznek csupán 39%-a részesült megfelelő másodlagos kezelésben.

¹⁴ Lásd a mellékletet.

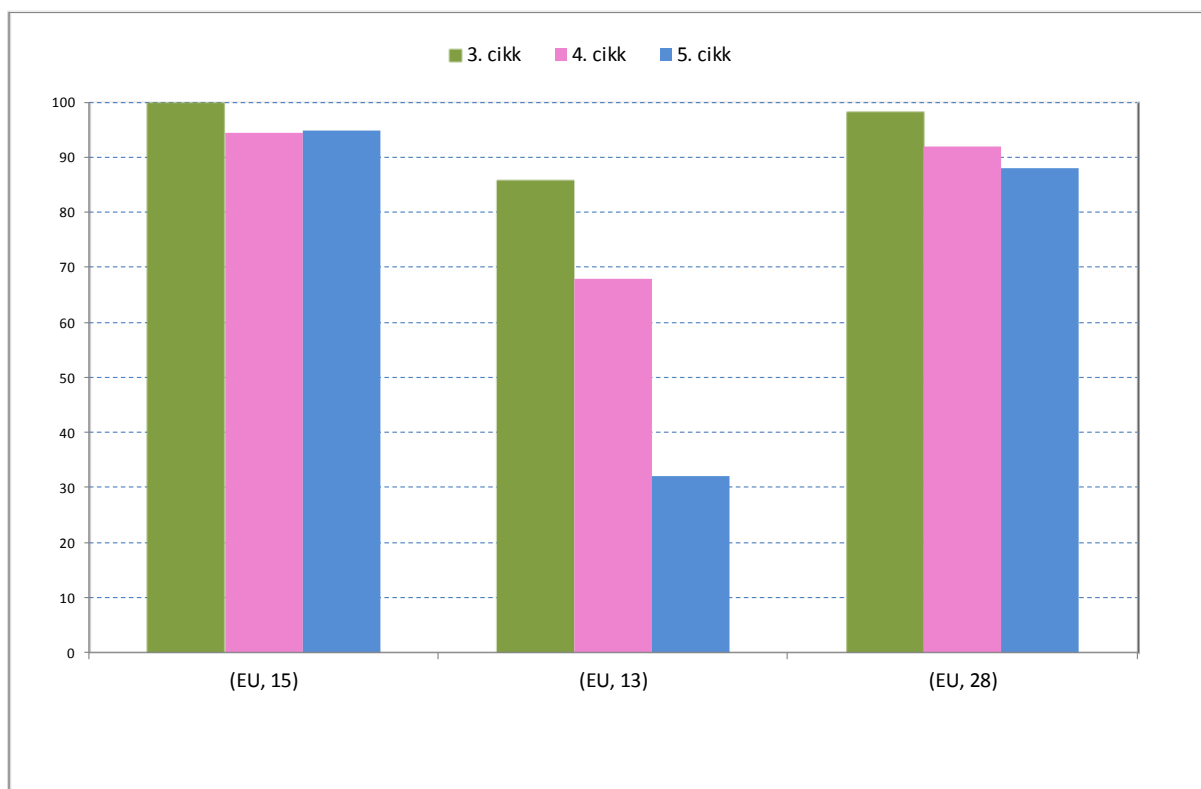
¹⁵ PL és HR egyáltalán nem, IT pedig részben szerepel a számításokban. A százalékos adatok az előállított és lejárt illetve függőben lévő határidőktől függő LE-terhelésre vonatkoznak.

¹⁶ Olyan egyedi rendszerek vagy más megfelelő intézkedések, amelyek a gyűjtőrendszerekkel megegyező szintű környezetvédelmet biztosítanak.

2.3. Szigorúbb követelményeket kielégítő vagy harmadlagos tisztítás és érzékeny területek (5. cikk)

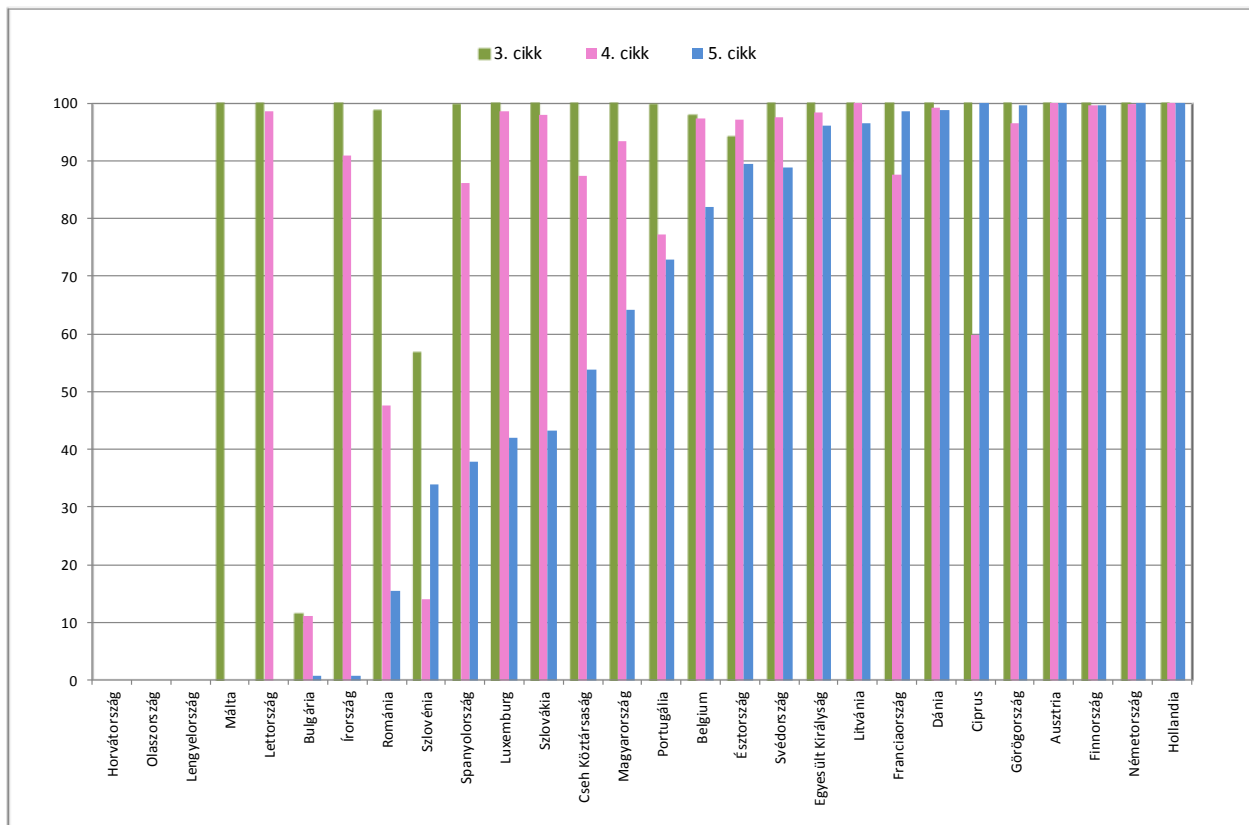
Jelenleg az EU területének közel 75%-a érzékeny területnek minősül. 15 tagállam minősítette teljes területét érzékeny területnek, míg 13 tagállam csupán bizonyos víztesteket minősített „érzékenynek”. HU és SI vállalta, hogy a jövőben szigorúbb követelményeket kielégítő tisztításnak veti alá területének a Duna vízgyűjtő területein található részét, amelyre a vonatkozó csatlakozási szerződésekben nem állapítottak meg ilyen tisztítási kötelezettségeket. Az érzékeny területekre vonatkozó adatok az EEA adatmegjelenítőjében¹⁷ olvashatók.

A 88%-os általános megfelelési arány azt mutatja, hogy a korábbi jelentéshez képest lényeges, 11 százalékpontos javulás következett be. A szigorúbb követelményeket kielégítő tisztítás EU-13 tagállamokban történő késedelmes végrehajtása miatt e tagállamok átlagos megfelelési aránya 32%. Összességében 9 tagállam ért el 50% alatti szinteket, 4 tagállam 50-90%, pozitív fejleményként pedig 12 ország mutat 90-100%-os megfelelési arányokat. A teljes megfelelés elérését nehezítik a magas beruházási igények, a szükséges finanszírozás mobilizálása, az új infrastruktúra létrehozásával és a meglévők modernizálásával kapcsolatos hosszú és bonyolult eljárások.

1. ábra: Megfelelési eredmények az EU-28, az EU-15 és az EU-13 szintjén a 3. cikk (gyűjtés), 4. cikk (másodlagos kezelés) és 5. cikk (szigorúbb követelményeket kielégítő tisztítás) vonatkozásában. Az ábra átlagos, az egyes tagállamok által előállított szennyezésterheléssel súlyozott értékeket tartalmaz.

¹⁷ <http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/uwwtd/interactive-maps/urban-waste-water-treatment-maps>

2. ábra: Megfelelési eredmények tagállamok szerinti lebontásban a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv 3. cikke (gyűjtés), 4. cikke (másodlagos kezelés) és 5. cikke (szigorúbb követelményeket kielégítő tisztítás) vonatkozásában. A tagállamok besorolása: elsőként az 5. cikkel kapcsolatos legalacsonyabb megfelelési szinteket mutató tagállamok szerepelnek, majd a megfelelés szintje szerinti növekvő sorrendben. Lettországban (LV) az 5. cikkel kapcsolatos megfelelési eredmények 0%-osak voltak, mivel LV jelentése szerint a szennyvíztisztító telepek egyike sem alkalmazta a szigorúbb követelményeket kielégítő tisztítást, még úgy is, hogy a nitrogénre és foszforra vonatkozó teljesítmény megfelel a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv követelményeinek. A 4. cikk szerinti megfelelés alacsonyabb arányai az 5. cikk szerintiakkal összevetve lehetségesek, mivel az 5. cikk csupán az érzékeny területekre vonatkozik. A romániai (RO) megfelelési arányokat a 3., 4. illetve 5. cikknek megfelelő összerhelés százalékos aránya alapján számították ki, a csatlakozási szerződés követelményeinek megfelelően, nem pedig az olyan agglomerációkhoz kapcsolódó terhelési százalékok arányában, amelyek teljes mértékben megfelelnek az irányelvnek (nem állt rendelkezésre a csatlakozási szerződésben előírt megfelelési arányokat teljesítő agglomerációkra vonatkozó adat).

2.4. Nagyvárosok / nagy kibocsátók

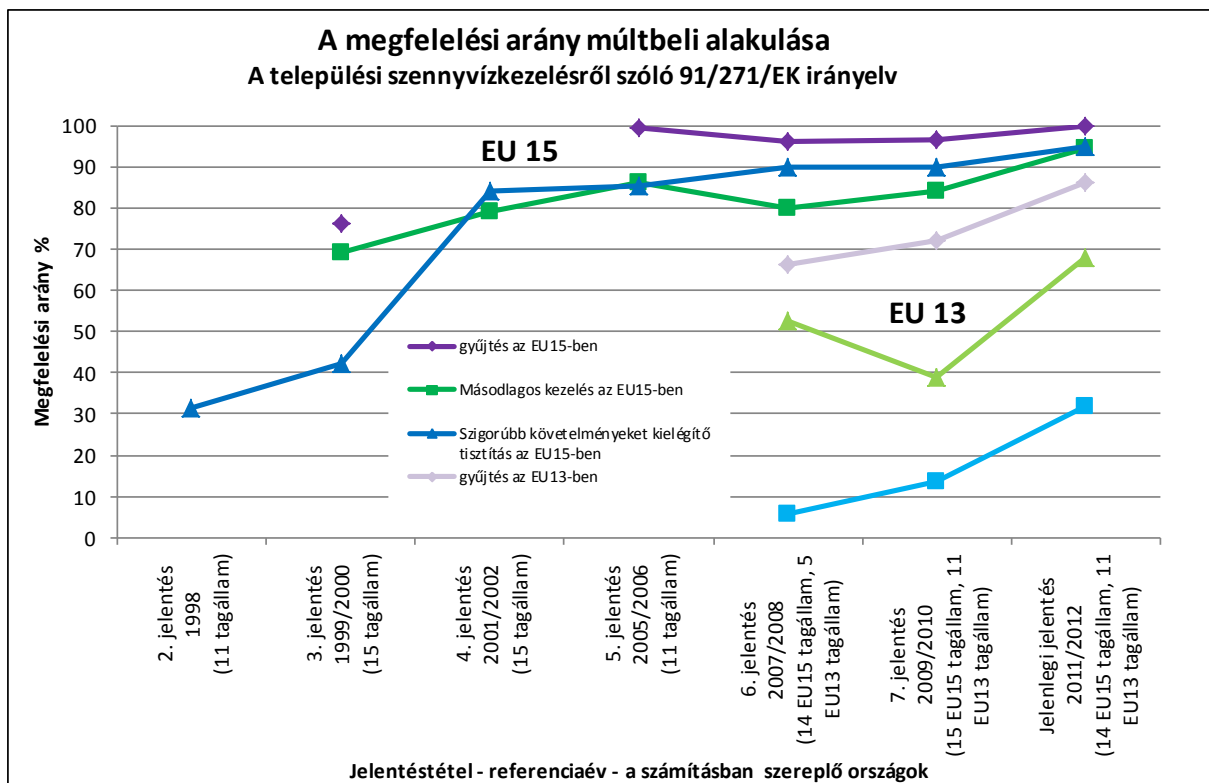
A jelentés 463 nagyvárosra (több mint 150 ezer lakosú városra) terjed ki. Ez több mint százal kevesebb az előző jelentésben szereplőknél, főként az olasz és a lengyel adatok hiánya miatt. A nagyvárosok által termelt szennyezésterhelés a teljes terhelés 46%-át teszi ki. E terhelésnek mintegy 89%-át olyan kezelésben részesítik, amely szigorúbb követelményeknek felel meg, mint amelyeket a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv ír elő. A nem összegyűjtött vagy összegyűjtött, de nem tisztított terhelés százalékos aránya az előző jelentés óta 5%-ról 2,2%-ra csökkent. A megfelelés mértéke azonban jelentős változást mutat az egyes nagyvárosok között. 2011/2012-ben például a 28 EU-tagállam fővárosai¹⁸ közül csak 14 felelt meg teljes mértékben az irányelvnek, ami még így is hárommal több, mint az előző jelentés időpontjában.

2.5. Megfelelési tendenciák

A megfelelési eredmények az évek során pozitív tendenciát mutattak, kivéve a 2005/2006-os évről a 2007/2008-as évre bekövetkezett csökkenést, amelynek oka az volt, hogy egyes, rosszabb eredményt mutató országok 2005/2006-ban nem jelentették be adataikat. A hosszú távú tendenciákat óvatossággal kell kezelni, mivel a bejelentett adatok nem mindig ugyanazokra a tagállamokra/agglomerációkra vonatkoztak, és ennek több oka is van, például az első gyakorlatok során a szub-optimális informatikai rendszerek megléte, fokozatosan lejáró átmeneti határidők az EU-13 szintjén vagy az egyes tagállamok hiányos adatbejelentése.

A jelenlegi jelentés a következő tagállamokkal kapcsolatban új adatokat tartalmaz: CY, EE, LV, HU, SI, SK és RO, mivel az új határidők lejártak, így új megfelelési kötelezettségek keletkeztek. Másrészt az uniós eredmények kiszámításába nem lehetett belevenni az IT, PL, HR adatokat.

¹⁸ Kivéve Zágrábot (nem vonatkoznak rá a megfelelési kötelezettségek) és Varsót (nem lehetett értékelni).

3. ábra: A megfelelési arányok alakulása az 1998-as referenciaév óta (rendelkezésre álló hiányos adatkészletek alapján).

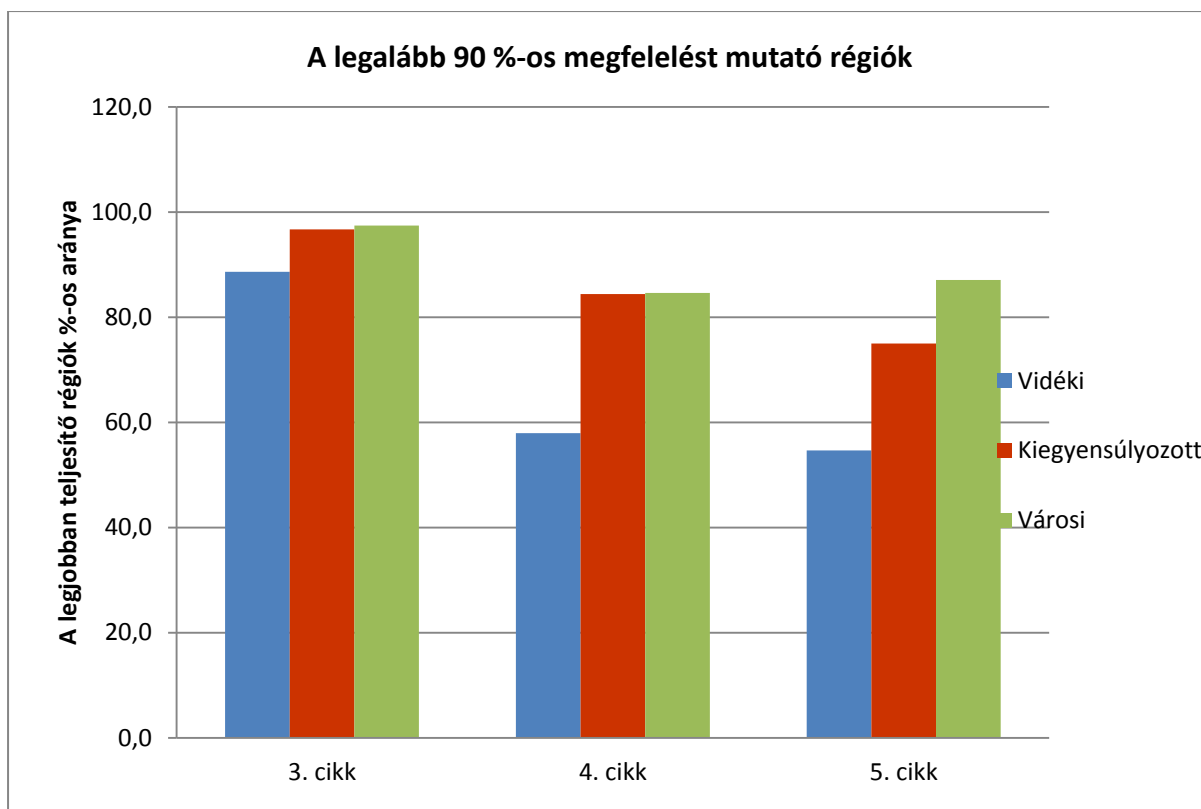
2.6. Regionális szintű megfelelési információk

A Bizottság ebben a jelentésben először dolgozott fel és jelenített meg regionális szintű eredményeket. Ez lehetővé teszi a tagállamok végrehajtási tevékenységének pontosabb és részletgazdagabb áttekintését, az átfogó adatok ugyanis nem mindig hasznosak.

A nemzeti szinten magas megfelelési arányt mutató tagállamok általában az összes régióban ugyanezt a tendenciát mutatják. A nemzeti szinten alacsony megfelelési arányok oka azonban gyakran az, hogy egyes régiók rosszabbul teljesítenek (pl. BG, SI, PT, ES, IE esetében).

A régiók vidéki, városi vagy kiegyenlített besorolást kaptak annak függvényében, hogy lakosságuk elsősorban kis agglomerációkban, elsősorban nagy agglomerációkban él, vagy kiegyenlített számban oszlik meg a kétfajta agglomeráció között.

A 3., 4. és (adott esetben) 5. cikkkel kapcsolatban magas (90-100%-os) megfelelési aránnyal rendelkező régiók megoszlása azt mutatja, hogy az úgynevezett „városi” régiók jobb eredményeket érnek el, szorosan követik őket a „kiegyenlített” régiók, és a „vidéki” régiók mutatnak alacsonyabb megfelelési arányokat. Ennek magyarázata lehet az is, hogy a kisebb agglomerációkra később lejáró megfelelési határidők vonatkoznak.

4. ábra: A 3., 4. és 5. cikkel kapcsolatban 90 és 100% közötti megfelelési arányt mutató (városi, vidéki vagy kiegyenlített) régiók százalékos aránya.

2.7. További, kihívást jelentő feladatok

Bár történt javulás a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelvnek való megfelelést illetően, még mindig vannak kihívások:

- A jó minőségű és hiánytalan adatkészletek összes tagállam általi biztosítása, amely a megfelelési eredmények nagyobb megbízhatóságát teszi lehetővé. A strukturált információs és végrehajtási keretek kidolgozása elősegítheti a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelvben előírt információk eredményesebb és hatékonyabb benyújtását.

- Egyes EU-13 tagállamok továbbra is elmaradnak jelenlegi megfelelési kötelezettségeik teljesítésében, különösen a szennyvíztisztítás, és főként a szigorúbb követelményeket kielégítő tisztítás terén. A függőben lévő határidőkkel rendelkező EU-13 tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az átmeneti időszak lejárta előtt megtegyék a megfelelés irányába a helyes lépéseket. Az infrastrukturális prioritások megfelelő tervezése és a szükséges beruházások biztosítása alapvető fontosságú.

- Egyes EU-15 tagállamoknak és régióknak az alacsony megfelelési arány – amely megfelelési határideje évekkal ezelőtt lejárt – javítását szintén prioritásként kell kezelniük.

- A nagyvárosokban javult ugyan a megfelelés, de jelentős számban fordulnak elő közülük olyanok, amelyek érzékeny területekre szennyvizet bocsátanak ki, és még mindig nem alkalmaznak szigorúbb követelményeket kielégítő tisztítást. Ez különösen a vízi környezetre gyakorolt nyomás miatt aggasztó.

3. A megfelelést elősegítő intézkedések

A települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv célkitűzéseinek eléréséhez a tagállamok számos segítséget kapnak, például következő intézkedésekkel: kétoldalú párbeszéd, végrehajtási programok kidolgozása, infrastrukturális beruházások biztosítása az európai strukturális és beruházási alapokból és a végrehajtási adatok terjesztése. Amennyiben továbbra is fennáll a megfelelés hiánya, a Bizottság megkezdi a hivatalos intézkedést az uniós jog megsértése miatt.

3.1. Finanszírozási programok

A szennyvízgyűjtő és szennyvíztisztító infrastruktúra megépítése jelentős beruházásokat igényel, amelyhez az EU az európai strukturális és beruházási alapokon keresztül finanszírozási lehetőségeket biztosít. A korábbi programozási időszakok során ezek az alapok kiemelt szerepet játszottak abban, hogy lehetővé tegyék a tagállamok számára a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv rendelkezéseinek teljesítéséhez szükséges beruházások elvégzését. A 2007–2013-as programozási időszakban mintegy 17,8 milliárd EUR-t különítettek el a kohéziós alapokból 22 tagállam számára az ilyen infrastruktúrák megépítéséhez. A 2014–2020-as időszakra vonatkozó operatív programokkal kapcsolatos tárgyalások jelenleg a végső szakaszban tartanak. Ezen időszakra bizonyos előzetes feltételeket kell teljesíteni, amelyek közé tartozik a vízszolgáltatások esetében a vízdíj-megállapítási politika. Ez a mechanizmus a vízforrások hatékony használatára ösztönöz, és gondoskodik arról, hogy a különféle vízhasznosítási célok megfelelően hozzájáruljanak a vízszolgáltatások költségeinek megtérüléséhez a vízkeret-irányelv alapján kidolgozott, vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben meghatározott mértékben. Azt is biztosítja továbbá, hogy a beruházásokra egy stratégiai kereten belül kerüljön sor, és hogy a finanszírozás hozzájáruljon az EU környezetvédelmi vívmányainak végrehajtásához.

3.2. Végrehajtási programok (17. cikk)

A tagállamok 2014-ben a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv 17. cikke¹⁹ értelmében tájékoztatást nyújtottak végrehajtási programjaikról. Ezen cikk nyomán követését az vízügyi terv (Water Blueprint)²⁰ a megfelelési arányok javítását célzó intézkedésként aktiválta újra. A megfelelésre vonatkozó információknak a tervezett és folyamatban lévő végrehajtási programokra vonatkozó információkkal történő kombinációja lehetővé teszi annak értékelését, hogy a tervezett intézkedések elégségesek-e ahhoz, hogy ésszerű határidőn belül és a megfelelő prioritásokkal elérjék a megfelelést. A végrehajtási programok ezen kívül értékes információt nyújtanak a pénzügyi tervezésről és a szükséges erőforrásokról.

A tagállamok²¹ 8600, szennyvízgyűjtő és szennyvíztisztító infrastruktúrához, valamint egyedi rendszerekhez vagy más megfelelő intézkedésekhez kapcsolódó projektet²² jelentettek be, amelyeket 2014 és 2027 között valósítanak meg; a bejelentett projektek többségét 2018-ig véglegesítik. A legtöbb projekt (70%) célja a már érvényes követelményeknek való meg nem

¹⁹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1405007191767&uri=CELEX:32014D0431>

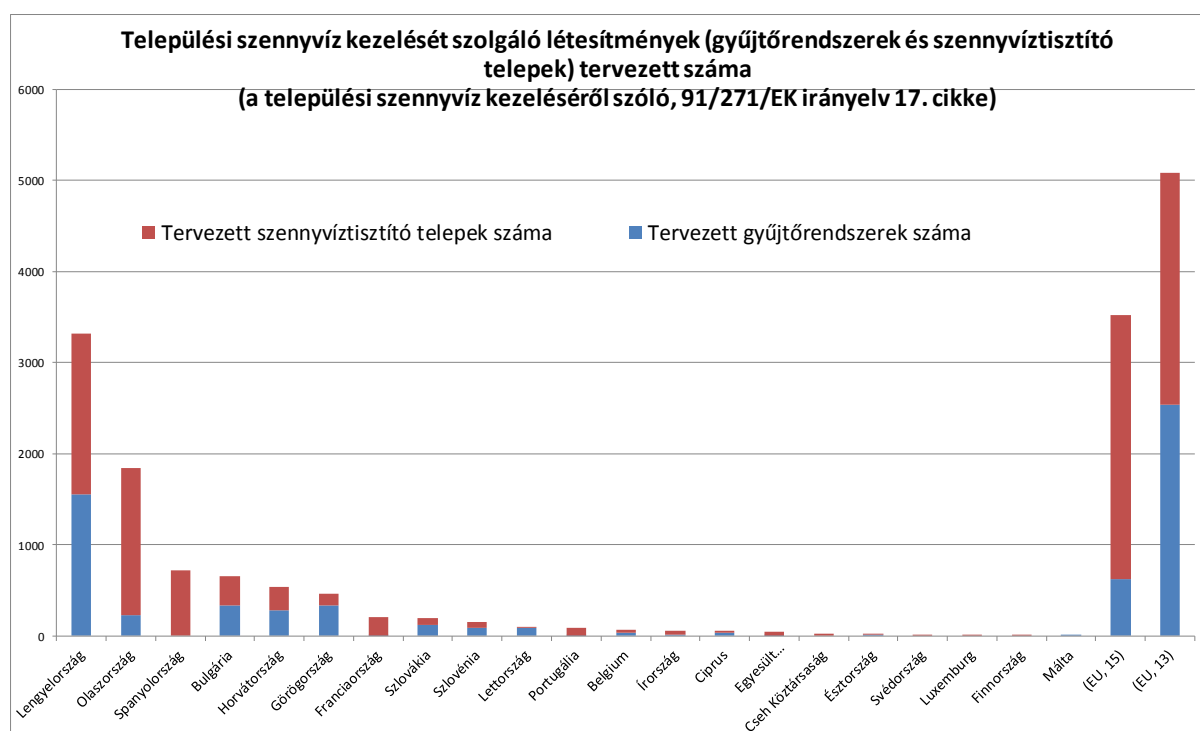
²⁰ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52012DC0673>

²¹ EL, HU és RO a régi 17. cikk szerinti sablon alapján készítették el a jelentést, és ezért nem kellett részletes információkat adniuk a projektekről.

²² [A 91/271/EGK tanácsi irányelv végrehajtását célzó nemzeti programokról szóló jelentéstétel formanyomtatványairól szóló, 2014. június 26-i 2014/431/EU bizottsági végrehajtási határozat](#) 2. és 3. táblázata (az értesítés a C(2014) 4208. számú dokumentummal történt).

felelés szintjének csökkentése vagy megszüntetése, míg egy kisebb részük (30%) abban segíthet, hogy a függőben lévő határidők lejártáig biztosítsa a megfelelést. A projektek 37%-a gyűjtőrendszerekbe történő beruházásokkal kapcsolatos, míg 63%-uk szennyvíztisztító telepekre vonatkozik.

A legtöbb projektet az EU-13-ban tervezik. A többi projekt olyan tagállamokat érint, amelyeknél több hiányzik a célkitűzések teljesítéséhez (pl. IT és ES), a közelmúltban kijelölt érzékeny területekkel kapcsolatos, függőben lévő határidők vannak érvényben (pl. FR) vagy megfelelő, de felújításra szoruló infrastruktúrával rendelkeznek. A tervezett szennyvíztisztító infrastruktúra az EU-ban keletkezett teljes szennyezésterhelés 7 %-ára vonatkozik (43 millió LE).

5. ábra: A települési szennyvízgyűjtő-rendszerek és szennyvíztisztító telepek tervezett száma

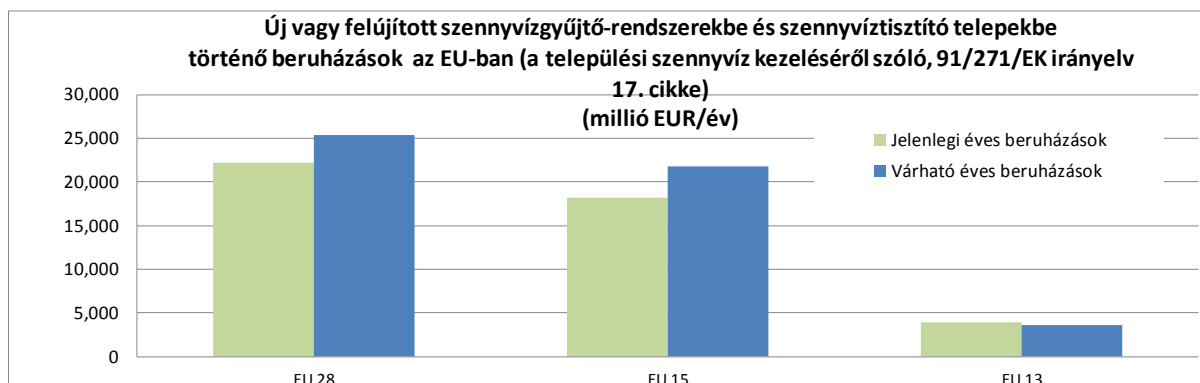
A települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelvnek való teljes megfelelés eléréséhez szükséges új projektek megépítésére fordítandó teljes előrejelzett beruházás becsült összege 22 milliárd EUR²³, amely egyenlő mértékben oszlik meg a szennyvízgyűjtő és szennyvíztisztító infrastruktúrák között. A tervezett uniós társfinanszírozás az összes beruházási igény 25 %-át fedezi.

A beruházási tervek²⁴ ezen túlmutatnak, és a meglévő rendszerek kibővítésére és felújítására vonatkozó becsléseket is tartalmaznak. E becslések szerint az éves beruházási ráta 14%-kal

²³ EL, HU és RO nem szerepel ebben a számításban.

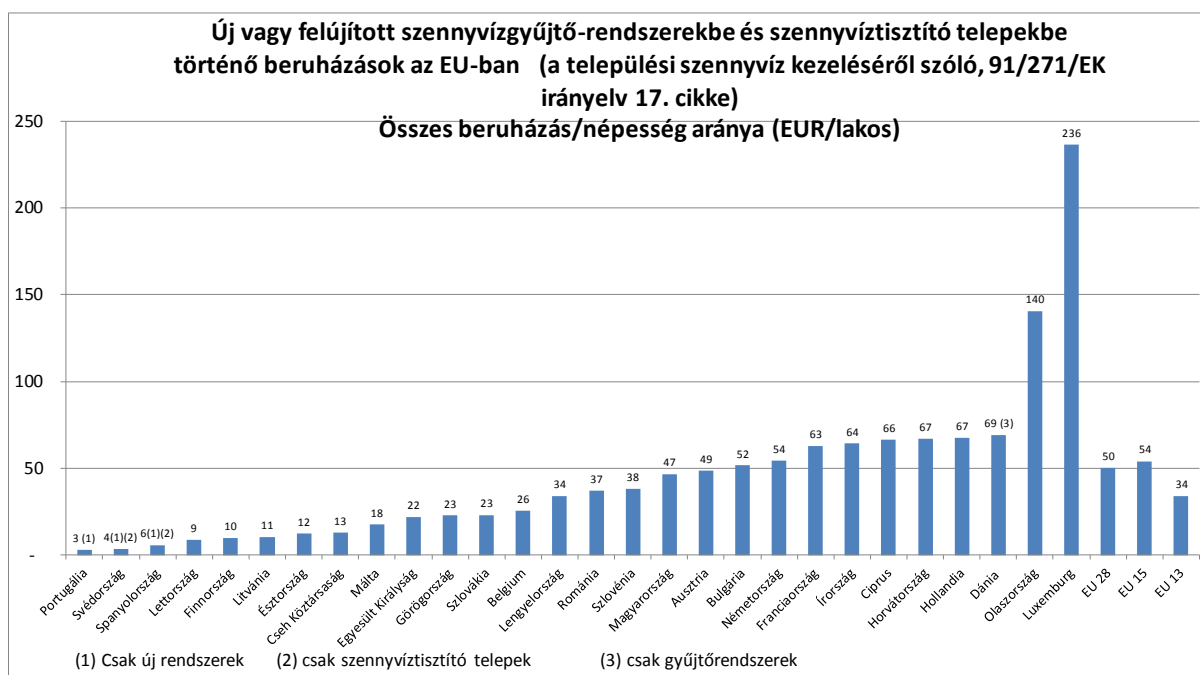
²⁴ A végrehajtási határozat 17. cikkének 4. táblázata.

fog nőni a jelenlegi helyzethez képest²⁵, míg eléri az átlagosan közel 25 milliárd EUR-t évente: 2015 és 2018 között mintegy 100 milliárd EUR-t fognak befektetni a szennyvíz-infrastruktúrába.

6. ábra: Jelenlegi kontra várható beruházások a települési szennyvízgyűjtő-rendszerek és szennyvíztisztító telepek terén

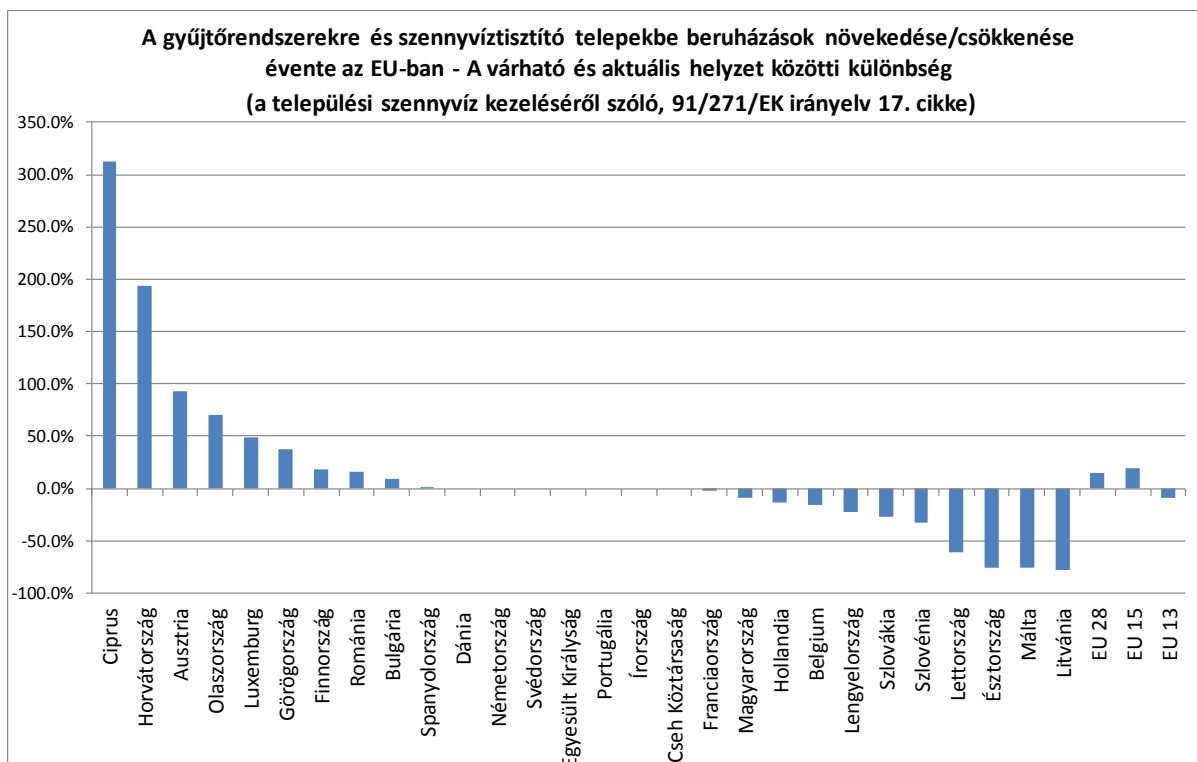
A beruházások az elkövetkezendő években 50 EUR/lakos összeget tesznek ki.

7. ábra: Egy főre jutó beruházások a települési szennyvízgyűjtő-rendszerek és szennyvíztisztító telepek terén

Változó azonban a tagállamok közötti tendencia: míg egyes országokban a beruházások nőnek vagy nem változnak, más országokban csökkennek, ahogyan ez az alábbi ábrán is látszik.

²⁵ Az egyes tagállamok eltérő időszakokra vonatkozó információt jelentettek be. Éves átlag kiszámítására került sor, hogy össze lehessen vetni az egyes tagállamok helyzetét. A „jelenlegi helyzet” a 2009 és 2013 közötti átlagos éves beruházásnak tekinthető, míg a „várható helyzet” a 2014 és 2018 közötti átlagos éves beruházás.

8. ábra: Jelenlegi kontra várható éves beruházások a települési szennyvízgyűjtő-rendszerek és szennyvíztisztító telepek terén

3.3. Adatkezelés és -terjesztés javítása

2012 óta az Európai Bizottság kísérleti programot működtet a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv értelmében, hogy a strukturált információs és végrehajtási keretek fejlesztésével segítse a tagállamokat a jelentéstételi folyamataik és a nyilvánosság felé történő adatközlésük javításában. A koncepciót eredetileg az uniós környezetvédelmi intézkedések hozadékainak láthatóvá tételéről szóló közlemény²⁶ tartalmazta. A jobb adatkezelés hozzájárul a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv jobb végrehajtásához, valamint az adminisztratív terhek csökkentéséhez, többek között azért, hogy lehetővé teszi a 2007/2/EK INSPIRE-irányelv²⁷, továbbá a környezeti információkhoz való nyilvános hozzáféréstől szóló 2003/4/EK irányelv²⁸ követelményeinek hatékony teljesítését. Eddig négy tagállam (CY, LT, SI és IE) vett részt a nemzeti strukturált információs és végrehajtási keretek kidolgozásában, a továbbfejlesztett informatikai rendszereket és a szennyvíz-adatokat²⁹ tartalmazó honlapokat³⁰ is ideértve. A következő szakaszban további három tagállam fog csatlakozni (HR, PL és RO). A Bizottság továbbá szorosan együttműködik az EEA-val, hogy EU-szinten javítsa a szervezést és az információterjesztést³¹. A strukturált információs és végrehajtási keretek kísérleti programjának eredményét arra használják fel, hogy más tagállamok és az EU érdekelt partnerei számára operatív strukturált információs és végrehajtási kereteket dolgozzanak ki.

²⁶ COM (2012)95 final

²⁷ <http://inspire.ec.europa.eu/>

²⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32003L0004>

²⁹ IE: <http://uwwtd.oieau.fr/> CY: <http://uwwtd.oieau.fr/cyprus/> - LT: <http://uwwtd.oieau.fr/lithuania/> - SI: <http://uwwtd.oieau.fr/Slovenian/>

³⁰ „Szabadon” hozzáférhető szoftver alapján.

³¹ <http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/uwwtd/interactive-maps/urban-waste-water-treatment-maps>

3.4. Jogi végrehajtás

A Bizottság elsősorban a folyamatos párbeszéd és a megfelelés népszerűsítését célzó intézkedés útján gondoskodott a tagállamoknak a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelvnek való megfeleléséről, de szükség esetén akár kétoldalú párbeszédet és a nem teljesítő tagállamokkal szemben kötelezettségszegési eljárások indítását is szorgalmazta. Ezt általában a horizontális ügyekkel kapcsolatban végezte el, amelyek ugyanazon megfelelési kötelezettség alá tartozó agglomerációkra vonatkoztak³², a „rég” tagállamok esetében a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv szerinti releváns határidők lejártá óta, az „új” tagállamoknál pedig fokozatosan, a megfelelési határidők lejártával összhangban.

Az első csoportot illetően az EU Bírósága 2013 eleje óta hét ítéletet hozott, amelyek közül három az EU működéséről szóló szerződés 260. cikkén alapult, ami azt jelenti, hogy a Bíróság három tagállam (BE³³, LU³⁴ és EL³⁵) esetében szabott ki egyösszegű pénzbírságot és büntetést, mivel nem teljesítették a 2004-es, 2006-os és 2007-es ítéletben foglaltakat. Ezek az első olyan ügyek, amelyeknél a Bíróság a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelvnek való megfelelés hiánya miatt pénzbüntetést szabott ki. Öt ügy jelenleg is folyamatban van a Bíróságon.

A Bizottság 2012 óta számos horizontális ügyben kezdeményezett eljárást, amelyek egyetlen tagállamban több száz agglomerációra vonatkoztak.

Végül az „újabb” tagállamok esetében időközi különleges határidőket állapítottak meg az egyes csatlakozási szerződésekben, amelyek lejártá már meg is kezdődött. A Bizottság főként a rendszeres jelentéstételi gyakorlat keretében ellenőrzi, hogy a tagállamok betartják-e ezen időközi határidőket.

A 7. jelentés (2009-2010) alapján a Bizottság 10 tagállammal kezdeményezett kétoldalú párbeszédet. A gyanított kötelezettségszegések tagállamonként változnak, mivel nem minden időközi határidő esik egybe egymással.

4. Munkahelyteremtés és növekedés a vízszolgáltatás-infrastruktúrába történő beruházások segítségével

A szennyvízzel kapcsolatos minőségi szolgáltatások nyújtására szolgáló infrastruktúra felépítéséhez jelentős összegű befektetésekre és műveletekre van szükség, amelyek jelentős mértékben járulnak hozzá a vízügyi ágazatban létrejött munkahelyekhez és növekedéshez.

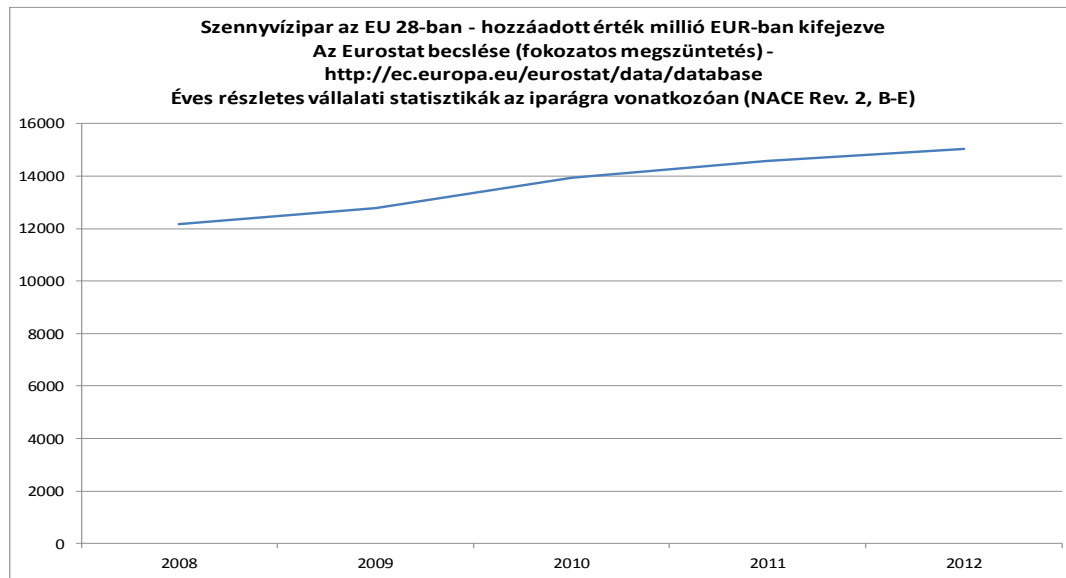
³² A melléklet tartalmazza a 2012 vége óta előfordult legfontosabb kötelezettségszegési ügyeket és ítéleteket.

³³ C-533/11: a Bíróság Belgiumot 10 millió EUR egyösszegű pénzbírság megfizetésére kötelezte, valamint további 859 404 EUR megfizetésére az ítéletnek való teljes körű megfelelésig eltelt minden egyes hathónapos időszakra vonatkozóan.

³⁴ C-576/11: a Bíróság Luxemburgot 2 millió EUR egyösszegű pénzbírság megfizetésére kötelezte, valamint további 2800 EUR megfizetésére az ítéletnek való teljes körű megfelelésig eltelt minden egyes napra vonatkozóan.

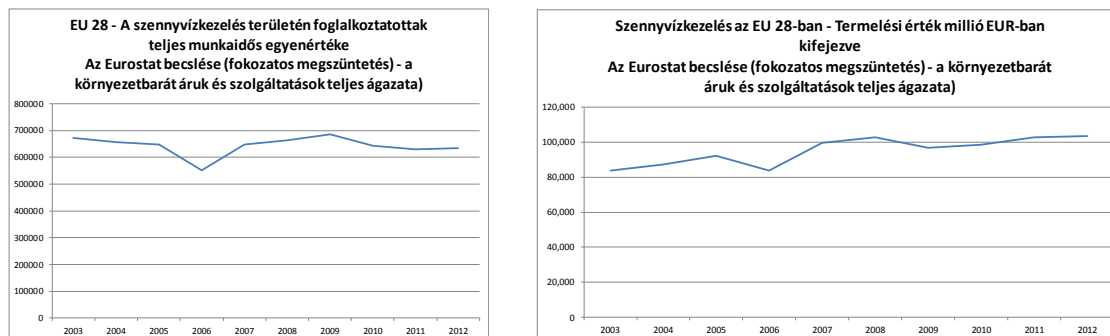
³⁵ C-167/14: a Bíróság Görögországot 10 millió EUR egyösszegű pénzbírság megfizetésére kötelezte, valamint további 3 640 000 EUR megfizetésére az ítéletnek való teljes körű megfelelésig eltelt minden félévre vonatkozóan.

Ha csak az ipari szektort³⁶ tekintjük, ez évente mintegy 15 milliárd EUR hozzáadott értéket jelent.

9. ábra: Az EU28 szennyvízipara által termelt hozzáadott érték alakulása 2008 és 2012 között

Ha a tágabb képet tekintjük, meg kell jegyezni, hogy a szennyvízkezelés az áruk és szolgáltatások ágazatában³⁷ több mint 600 000 munkahelyet, több mint 100 milliárd EUR éves termelési értéket és mintegy 42 milliárd EUR éves hozzáadott értéket (beruházások, karbantartás, üzemeltetés, technológia- és tudásexport) jelent.

10. ábra: A teljes munkaidő-egyenértékű foglalkoztatás és a termelési érték alakulása a szennyvízkezelés terén EU28-ban 2003 és 2012 között

A fentiek alapján a szennyvíz-ágazat tovább fog növekedni.

A települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv végrehajtása ezért nem csupán a környezetvédelmi célok megvalósításához járul hozzá, hanem a foglalkoztatás, a növekedés és a beruházások fellendítéséhez is³⁸. A Bizottság beruházási tervének³⁹ értelmében a

³⁶ Eurostat (NACE Rev. 2, B-E) <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

³⁷ Eurostat <http://ec.europa.eu/eurostat/web/environment/environmental-goods-and-services-sector/database>

³⁸ Politikai iránymutatás a következő Bizottság számára: http://ec.europa.eu/index_en.htm

támogatásra kiválasztott projektek közül több vonatkozik a szennyvíz- és ivóvíz-infrastruktúrákba történő beruházásokra.

5. Innováció: az erőforrás-hatékonyság és növekedés támogatásának kulcsa

A kiváló minőségű vízszolgáltatásoknak a polgárok részére a leginkább költséghatékony módon történő biztosításához elengedhetetlen az innovatív megoldások fejlesztésébe és nagyléptékű megvalósításába történő beruházás, mint például az energetikai hasznosítást, tápanyag-hasznosítást és piacképes terméké történő feldolgozását, valamint a víz-újrafelhasználást szolgáló megoldások. Az innováció a versenyképesség növelésének, a munkahelyteremtésnek és a gazdasági növekedésnek is fontos mozgatórugója.

Az európai vízügyi innovációs partnerség⁴⁰ (EIP) célja, hogy megkönnyítse az innovatív megoldások kifejlesztését és piaci lehetőségeket teremtsen az EU-n belül és kívül egyaránt. 8 prioritási területet azonosítottak, ezek a víz-újrafelhasználás és -újrahasznosítás, víz- és szennyvízkezelés, az erőforrások visszanyerését is ideértve, víz-energia kapcsolat, árvíz- és aszálykockázat kezelése, ökoszisztéma-szolgáltatások, vízügyi irányítás, döntéstámogató rendszerek és monitoring, intelligens technológiák és az innováció finanszírozása. A vízügyi EIP középpontjában az önkéntes 29 érdekelt félből álló akciócsoportok állnak. Partnereik fejlesztik, tesztelik, bővítik, terjesztik és ösztönzik az innovációknak a piac és a társadalom általi felvételét a vízzel kapcsolatos jelentős kihívások vonatkozásában. Számos ilyen projekt indult el. Ezek képezik a vízügyi EIP végrehajtási szakaszának központi elemét. Az innovatív megoldások a magas népsűrűségű területeken a környezetre gyakorolt káros hatások csökkentéséhez, és e területek „intelligens várossá” történő átalakításához elengedhetetlenek.

A vízügy területén a kutatás és innováció fontosságát a Horizont 2020, az EU 2014-2020-as kutatási és innovációs finanszírozási programja is elismerte. A Horizont 2020 2014-2015-ös munkaprogramjának összefüggésében a vizet fókuszterületként azonosították azzal a céllal, hogy innovatív vízügyi megoldásokat vigyenek piacra, és támogassák az EIP, valamint a vízügyi közös programozási kezdeményezés tagállami végrehajtását. Hangsúlyt kaptak többek között a demonstrációs és piaci terjesztési projektek, amelyek célja, hogy áthidalják az innovatív vízügyi megoldások és a piaci terjesztés közötti szakadékot. A Horizont 2020 2016-2017-es munkaprogramján belül a vízügyekkel az egész Horizont 2020 struktúra foglalkozik azzal a céllal, hogy folytassák a 2014-2015-ben vállalt erőfeszítéseket. A vízügyi innováció Európán belül és kívül történő fellendítését célzó intézkedések különösen a körforgásos gazdaság, fenntartható városok, klíma-szolgáltatások, területi ellenálló képesség stb. területére vonatkoznak. Különösen a Horizont 2020 keretprogramban meghatározott „Éghajlatváltozás, környezet, erőforrás-hatékonyság és nyersanyagok” társadalmi kihívás támogatja a nagyszabású demonstrációs/kísérleti projekteken keresztül zajló rendszerszintű megközelítés koncepcióját, ahol a legmodernebb technológiához képest kellő szintű újdonság és előrehaladás tapasztalható, és amelynek célja az új technológiai és nem technológiai megoldások végrehajtása és tesztelése. E projekteknek továbbá az újítók és az innovációs felhasználók (pl. iparágak, pénzügyi szereplők, egyetemek, magán- vagy közintézmények, régiók, városok, polgárok és szervezeteik stb.) részéről a legnagyobb érdeklődést kell kiváltaniuk, így segítve a további közpénzből/magánforrásokból finanszírozott beruházások

³⁹ COM/2014/0903 final: http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/index_en.htm

⁴⁰ <http://www.eip-water.eu/about>

felszabadítását a vízügyi ágazatban, és megerősíteni az egyéb érintett uniós finanszírozási mechanizmusokkal való szinergiákat, mint például az európai strukturális és beruházási (esb-) alapok, különös tekintettel az európai regionális fejlesztési alapra (ERFA).

A szennyvíz-ágazat szempontjából meglehetősen relevánsak azok az innovatív megoldások, amelyek a víz újrafelhasználását célozzák, valamint ezeknek az erőforrás-hatékonysághoz való jelentős hozzájárulása. A vízügyi terv⁴¹ nyomán követéseként a Bizottság jelenleg vizsgálja egy lehetséges uniós szintű eszköz létrehozását, amely a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv 12. cikkének megfelelően a víz újrafelhasználását ösztönzi.

6. Következtetések

- A települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv végrehajtása jelentősen csökkentette az EU-ban a szervesanyag- és tápanyag-terhelés kibocsátását, ezért kiemelt szerepet játszik a tengeri és édesvizek jó környezeti állapotának elérésében.
- A komoly beruházási igényekhez és hosszú távú tervezéshez hasonló kihívások ellenére az EU-15-ben magas a megfelelési arány. Az EU-13-ban még mindig jelentős megfelelésbeli hiányosságok tapasztalhatók, különösen a kezelést illetően. Megerősített fellépésre és beruházásokra van szükség, hogy ésszerű késedelemmel ugyan, de elérjék a teljes körű megfelelést.
- A végrehajtási programok azt mutatják, hogy a tagállamok jelentős beruházásokat terveznek, hogy a szennyvíz-infrastruktúra megépítésével áthidalják a megfelelésben tapasztalt hiányosságokat. A tagállamoknak továbbra is gyűjteniük kell a szükséges információkat ahhoz, hogy időben tudják azonosítani a jövőre vonatkozó beruházási igényeket és működési költségeket, valamint hogy javítsák vagy fenntartsák jelenlegi rendszereik teljesítményét.
- További erőfeszítésekre van szükség annak érdekében, hogy javítsák a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv végrehajtásával kapcsolatban bejelentett adatok minőségét és időszerűségét. E célból a Bizottság az EEA-val és a tagállamokkal együttműködve felülvizsgálja és továbbfejleszti a folyamatokat és eszközöket.
- A vízügyi ágazat jelentős mértékben járul hozzá a gazdasági növekedéshez és munkahelyteremtéshez. Az uniós jogszabályoknak való teljes megfelelés eléréséhez szükséges beruházások komoly munkahelyteremtési és növekedési potenciállal rendelkeznek.
- Az innovatív technológiákba történő beruházások elengedhetetlenül fontosak ahhoz, hogy a vízipar erőforrás-hatékonyabbá váljon, és hozzájáruljon a munkahelyteremtéshez és a gazdasági növekedéshez.

⁴¹ http://ec.europa.eu/environment/water/blueprint/follow_up_en.htm